LÄNSSTYRELSEN
DALARNAS LÄN

Dalarnas strategi för jämställdhetsintegrering 2014–2016

PM 2014:3

EXTERNT ARBETE

Författare och kontaktperson: Kerstin Bergman, Samhällsbyggnadsenheten
Omslagsbild: Shalamov/Mostphotos
Layout: Helikopter Brand Design
Tryck: Länsstyrelsen Dalarnas tryckeri februari 2014

Förord

Jämställdhet är en fråga om demokrati, makt och utveckling. Det finns positiva samband mellan jämställdhet och tillväxt. Jämställdhet är därför en strategisk fråga för regionen. Det handlar om hur flickors och pojkars, kvinnors och mäns erfarenheter och kunskaper tas tillvara. Den service som kommuner, landsting och staten erbjuder ska komma alla medborgare till del och hålla samma kvalitet. Detta oavsett kön.

Om jämställdhet ska bli verklighet måste ett genusperspektiv integreras på alla nivåer i ordinarie verksamheten och inte betraktas som en särfråga. Tillsammans behöver vi alla kraftsamla för att Dalarna ska bli ett län där kvinnor och män har lika möjligheter, rättigheter och skyldigheter.

Länsstyrelsen i Dalarna ska inom ramen för sitt uppdrag samordna och följa upp de nationella målen i länet. Vi ska även bidra till kunskapsspridning. Sedan 2011 samverkar tio aktörer i länet – ALMI, Arbetsförmedlingen, Dalarnas Idrottsförbund, Företagarna, Försäkringskassan, Högskolan Dalarna, Landstinget Dalarna, Länsstyrelsen Dalarnas län, Polismyndigheten Dalarna samt Region Dalarna och har tillsammans utarbetat en avsiktsförklaring.

Den metod som vi arbetar utifrån är jämställdhetsintegrering. Det innebär att jämställdhetsperspektivet ska finnas med där ordinarie beslut fattas, resurser fördelas och normer skapas. Grunden för våra prioriteringar är länets förhållande utifrån regeringens jämställdhetspolitiska mål.

Denna strategi utgår från fyra olika processer. Länets Regionala avsiktsförklaring, arbetet inom Winnet Dalarna, Länsgruppen mot våld i nära relationer samt den handlingsplan som tagits fram av Region Dalarna om jämställd tillväxt.

Strategin gäller till och med 2016 och synliggör de prioriterade insatserna i länets externa arbete. När det gäller den interna strategin ingår detta arbete i Länsstyrelsens mångfaldsplan.

Länsstyrelsen i Dalarna 2014

Maria Norrfalk
Landshövding i Dalarna

Innehållsförteckning

Förord 3

Läget i länet 5

Länsstyrelsens uppdrag 6

Strategiskt samarbete 6

Den regionala avsiktsförklaringen 6

Annat regionalt arbete 7

Dokument i det strategiska arbetet 7

Vad ska göras? 8

Att förändra attityder 9

En hållbar och jämställd arbetsmarknad 10

God vård och trygghet 11

Genomförande och uppföljning 12

Referenser 13

Bilagor 14

Bilaga 1 Regional avsiktsförklaring

- För ett jämställt Dalarna – 2014-2016 14

Läget i länet

Länsstyrelsen har under 2013 arbetat med lägesrapporten *Är Dalarna jämställt*. I den framgår att det finns flera stora utmaningar att ta itu med innan vi har ett jämställt Dalarna. En av dem är hur vi åstadkommer ett utbildningssystem som är fritt från könsstereotypa val. Detta gäller både gymnasie- och högskolestudier. En annan är hur vi förändrar den könssegregerade arbetsmarknaden som är ännu mer befäst i Dalarnas län än Sverige i övrigt. Ytterligare utmaningar är kvinnors ohälsa samt hur vi får mäns våld mot kvinnor att upphöra.

I Region Dalarnas handlingsplan för jämställd tillväxt konstaterades bland annat följande utmaningar. Medelsfördelning inom företagstöd går främst till tillverkningsindustrin och väldigt liten del når de branscher som främst sysselsätter kvinnor. Stöd och rådgivning till företag behöver säkerställas så att kvinnor och män får tillgång till likvärdiga möjligheter. I en kartläggning av hur könsrollerna ser ut i norra Dalarna visade att dessa var traditionella, med låg nivå av jämställdhet. En sammanställning av länens innovationsindex visade att Dalarna har en förbättringspotential gällande innovationsklimatet.

I länet finns det några områden där jämställdhetsutvecklingen går framåt, om än i långsam takt. Dalarna har ett högre antal nyföretagande kvinnor än riksgenomsnittet (34 procent jämfört med 31 procent) år 2011. Även andelen kvinnor som är chefer i näringslivet har ökat.

Kvinnors representation i politiska församlingar har stadigt ökat över årtionden sedan 1980-talets början men fortfarande har kvinnor och män förtroendeuppdrag inom olika politiska sakområden.

Männen i Dalarna tar ut något mer föräldrapenning och är hemma på grund av barns sjukdom i större utsträckning än riksgenomsnittet.

Idag bedrivs i Dalarnas län ett strategiskt arbete för att motverka våld i nära relationer. Det finns sammanhållande strukturer i form av strategier och nätverk. Detta kan vara en förklaring till att antalet polisanmälningar ökat från 2011 till 2012.

Trots dessa framsteg är den sammantagna bilden att mycket fortfarande behöver göras i länet innan vi kan säga att Dalarna är jämställt.

Länsstyrelsens uppdrag

Uppdragen för länsstyrelserna regleras i länsstyrelseinstruktionen samt i regleringsbrev.

Länsstyrelsen arbetar för att de nationella målen för jämställdhetspolitiken får genomslag på regional nivå. Detta gör vi genom att arbeta och stödja arbetet vid den egna länsstyrelsen men även andra organisationer i länet samt i samverkan med andra aktörer.

Länsstyrelsen ska integrera ett jämställdhetsperspektiv i sin verksamhet genom att belysa, analysera och beakta kvinnors och mäns villkor. Även de mänskliga rättigheterna ska integreras i verksamheten.

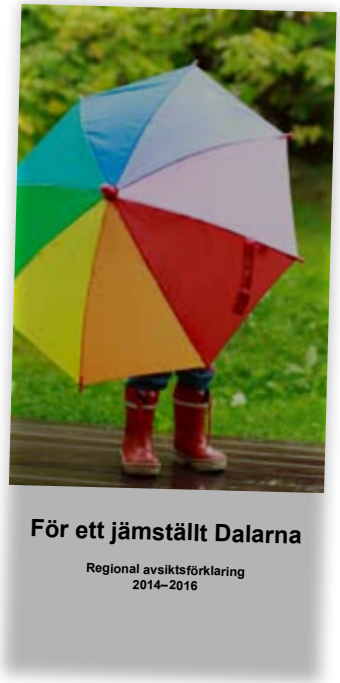
Individbaserad statistik ska genomgående presenteras och analyseras med kön som övergripande indelningsgrund om det inte finns särskilda skäl mot detta.

Strategiskt samarbete

Denna strategi beskriver det utåtriktade jämställdhetsarbetet i Dalarna.
Det interna jämställdhetsarbetet redovisas separat.

Länets strategiska arbete för att kunna uppnå regerings jämställdhetspolitiska mål baseras i huvudsak på fyra olika samverkansprocesser.

- Regional avsiktsförklaring – För ett jämställt Dalarna
- Winnet Dalarna - (o)jämställdhetens påverkan på den regionala tillväxten
- Länsgruppen mot våld i nära relationer, människohandel för sexuella ändamål och prostitution
- Handlingsplan för jämställd tillväxt, Region Dalarna 2013

Den regionala avsiktsförklaringen

2011 utarbetades och antogs en gemensam regional avsiktförklaring i samverkan med ALMI, Arbetsförmedlingen, Dalarnas Idrottsförbund, Företagarna, Försäkringskassan, Högskolan Dalarna, Landstinget Dalarna, Länsstyrelsen Dalarnas län, Polismyndigheten Dalarna samt Region Dalarna.

Tre områden identifierades utifrån de jämställdhetspolitiska målen som särskilt viktiga i arbetet för ett jämställt Dalarna.

- att förändra attityder
- en hållbar och jämställd arbetsmarknad
- god vård och trygghet

I avsiktsförklaringen framgår vilka åtgärder och aktiviteter/insatser respektive organisation åtagit sig att arbeta med. En uppföljning och revidering har genomförts. Den nya avsiktsförklaringen gäller för perioden 2014–2016.

Annat regionalt arbete

Winnet Dalarna - öka kunskapen om (o)jämställdhetenspåverkan på den regionala tillväxten

Sedan 2009 pågår ett samarbete i Winnet Dalarna – ett resurscentrum för kvinnor där fem organisationer i Dalarna arbetar för att öka kunskapen om (o)jämställdhetens påverkan på den regionala tillväxten. De organisationer som är med i Winnet Dalarna är: Hedemora Näringsliv, W7, Stiftelsen Minerva, Länsstyrelsen i Dalarna och Region Dalarna.

Målet med samarbetet är att synliggöra kvinnors villkor och utveckla jämställdhetsperspektivet i det regionala tillväxtarbetet. Verksamheten finansieras via Tillväxtverkets program Resurscentra för Kvinnor.

Länsgruppen mot våld i nära relationer, människohandel för sexuella ändamål och prostitution

Länsgruppen bildades 2010 och består av representanter för kommunernas socialtjänst, högskolan, polismyndigheten, åklagarkammaren, kriminalvården, landstinget, Region Dalarna, migrationsverket, Länsstyrelsen samt frivilliga organisationer, kvinnojouren, brottsofferjouren samt Rädda Barnen. Länsstyrelsen som har regeringens uppdrag att stödja samordningen av arbetet i länet är sammankallande. Tillsammans har vi utarbetat en strategi där det övergripande syftet är

”Arbetet mot våld i nära relationer som drabbar både kvinnor, män och barn, våld i samkönade relationer, hedersrelaterat våld, människohandel för sexuella ändamål och prostitution ska utvecklas genom en stärkt långsiktig samverkan i länet.”

Handlingsplan för jämställd tillväxt – Region Dalarna 2013

Region Dalarna utarbetade 2013 en regional handlingsplan för jämställd tillväxt. Detta efter villkorsbeslutfrån regeringen 2012. Målet med Region Dalarnas handlingsplan är att kvinnor och män ska få likvärdiga möjligheter till inflytande och resurser i Dalarnas tillväxtarbete. Handlingsplanen beskriver aktuella utmaningar kopplade till bristande jämställdhet och vad som behöver göras för att komma tillrätta med dessa. Målet med planen är att Region Dalarna ska ge kvinnor och män likvärdiga möjligheter till inflytande och resurser i Dalarnas tillväxtarbete.

Dokument i det strategiska arbetet

Dalarnas strategi för jämställdhetsintegrering baseras i första hand på fem dokument

- Är Dalarna jämställt – en lägesrapport 2013
- För ett jämställt Dalarna – en regional avsiktsförklaring 2014–2016 (bilaga 1)
- Kvinnor och män i Dalarna 2014–2016
- Handlingsplan för jämställd tillväxt – Region Dalarna 2013
- Mot våld i nära relationer, människohandel för sexuella ändamål och prostitution i Dalarnas län – strategi 2011–2014

Vad ska göras?

För att kunna förverkliga strategin krävs samverkan i länet. Den Regionala avsiktsförklaringen ligger därför till grund för det fortsatta arbetet i länet. Detta sker utifrån de fokusområden som vi

…ATT FÖRÄNDRA ATTITYDER

Ett viktigt steg mot ett jämställt Dalarna är att arbeta med att förändra attityder i länet, både hos oss själva och vår omgivning. Det vill vi göra genom att lyfta goda förebilder, informera, utbilda och skapa debatt.

…EN HÅLLBAR OCH JÄMSTÄLLD ARBETSMARKNAD

Dalarna har en mer traditionellt uppdelad arbetsmarknad än landet i stort. Vårt län står inför stora pensionsavgångar och brist på arbetskraft. För länets framtida utveckling måste den segregerade arbetsmarknaden brytas.

…GOD VÅRD OCH TRYGGHET

Dalarna ska vara tryggt att leva och bo i. Kvinnor och män ska få vård, sjukskrivning och rehabilitering på lika villkor. Vi vill arbeta för trygghet för alla.

Flera utmaningar kvarstår innan Dalarna är jämställt.

Foto: vanmaracic/Mostphotos

Att förändra attityder

Ett viktigt steg mot ett jämställt Dalarna är att arbeta med att förändra attityder i länet, både hos oss själva och vår omgivning. Det vill vi göra genom att lyfta goda förebilder, informera, utbilda och skapa debatt.

Tidigt skapas indelningar och förväntningar utifrån kön. Det kan bidra till framtida val. En viktig grund i detta arbete är att öka kunskapsnivån hos den enskilde individen men även inom olika organisationer. Genom ökad kunskap och mer fakta kan slutsatser dras och en utveckling ske. Arbetet ska ske i nära dialog med samhällets olika aktörer.

Insatser

- Utbilda, informera och påverka. Detta görs genom att arrangera konferenser, erbjuda distansutbildningar, säkerställa utbildningsplaner, ställa krav på externa leverantörer samt få fler pojkar intresserade av arbete inom vården och bryta traditionella val till gymnasiet
- Egen personal ska få kompetensutveckling. Detta görs genom riktade utbildningsinsatser om genus och jämställdhetsintegrering
- Vi ska följa och analysera utvecklingen i länet genom att sammanställa könsuppdelad statistik som ett led i att utveckla verksamheterna
- Inom idrotten arbetar man för ett jämställt ledarskap. Detta görs bland annat genom Riksidrottsförbundets idéprogram ”Idrotten vill” med tillhörande skattnings- och analysverktyget

Genom dessa insatser vill vi bidra till

- Att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv
- En jämn fördelning av makt och inflytande
- Ekonomisk jämställdhet

Regionala indikatorer

Vi ska årligen följa, sammanställa och analysera utvecklingen av

- Flickors och pojkars deltagande i idrotts- och föreningslivet
- Fördelning av kulturpris och stipendium efter kön
- Andelen kvinnors och mäns deltagande i studieförbund
- Andelen icke behöriga flickor och pojkar för studier på gymnasienivå
- Flickor och pojkars gymnasieval efter program
- Val till högre studier efter program och kön
- Andelen kvinnor och män med högre studier

En hållbar och jämställd arbetsmarknad

Dalarna har en mer traditionellt uppdelad arbetsmarknad än landet i stort. Vårt län står inför stora pensionsavgångar och brist på arbetskraft. För länets framtida utveckling måste den segregerade arbetsmarknaden brytas.

En viktig utvecklingsfråga är att undanröja hinder och främja företagandet så att fler kvinnor som vill driva företag väljer att göra det. För att klara framtidens behov av arbetskraft och öka tillväxten kommer alla att behövas. Det innebär att vi måste bredda perspektiven och inkludera frågor som jämställdhet och integration som en naturlig del i tillväxtarbetet.

Insatser

- Kompetens ska bedömas fristående från kön. Detta görs genom kvalitetssäkrade metoder för jämställd rekrytering samt att studenter vid skriftliga tentamens inte uppger sitt namn
- Vi ska arbeta för jämställda styrelser och ledningsgrupper i företag, organisationer och myndigheter på lokal och regional nivå
- Vi ska stödja och främja ett jämställt företagande. Detta gör vi genom att kvalitetssäkra rådgivning, finansiering och stöd till företag och blivande företagare. Företagsstöd och projektmedel ska fördelas mera jämställt
- Vi ska genom Winnet Dalarna utveckla metodstöd för projektägare och handläggare av projektmedel. Utbildningar ska erbjudas för att öka projektägarnas förståelse för och kunskap om jämställdhet
- Fler kvinnor ska erbjudas heltidsarbete

Genom dessa insatser vill vi bidra till

- Att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv
- En jämn fördelning av makt och inflytande
- Ekonomisk jämställdhet
- En jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet

Regionala indikatorer

Vi ska årligen följa, sammanställa och analysera utvecklingen av

- Kommun- och landstingsstyrelsers samt ordförande, fördelat på kön
- Kommun-, landstingsfullmäktige samt ordförande, fördelat på kön
- Region Dalarnas styrelse samt ordförande, fördelat på kön
- Nystartade företag, andelen kvinnor respektive män
- Könsfördelningen inom olika yrken
- Andelen kvinnor och män som arbetar heltid respektive deltid
- Medelinkomst för kvinnor respektive män

Män har fortfarande de ledande positionerna inom näringslivet och politiken

Foto: Aleksandr Khakimullin/Mostphotos

God vård och trygghet

Dalarna ska vara tryggt att leva och bo i. Kvinnor och män ska få vård, sjukskrivning och rehabilitering på lika villkor. Vi vill arbeta för trygghet för alla.

Kvinnor och män ska ta samma ansvar för hemarbetet och ha möjlighet att ge och få omsorg på lika villkor. Samhället ska vara fritt från våld och övergrepp. Alla ska ha möjlighet till kroppslig integritet.

Foto: bildochfoto/Mostphotos

Misshandel fortfarande en fråga om kön

Insatser

- Vård, sjukskrivning och rehabilitering ska ske på lika villkor. Detta görs genom att kvalitetssäkra rutiner vid vård, handläggning och beslut. Arbetet med *Vård på lika villkor* ska utvecklas
- Kvinnor och män bedöms likvärdigt vid handläggning och beslut inom socialförsäkringen
- Samarbetet mot våld i nära relationer, människohandel för sexuella ändamål samt prostitution ska stärkas. Detta görs genom länsövergripande samverkansgrupp. Det görs även genom att erbjuda högskoleutbildning, öppna föreläsningar samt seminarie till myndigheter och organisationer samt genom att arbeta med jämställdhetsintegrering vid hem för vård eller boende på temat våld och maskulinitet
- Vi ska ha ett tryggt samhälle för alla. Detta görs genom att identifiera skillnader i upplevd trygghet för kvinnor och män. För att motverka skillnaderna ska metoder utvecklas. Tryggheten ska också stärkas genom stärkt arbetet inom samhällsplaneringen.

Genom dessa insatser vill vi bidra till

- En jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet
- Att mäns våld mot kvinnor ska upphöra

Regionala indikatorer

Vi ska årligen följa, sammanställa och analysera utvecklingen av

- Kvinnor och mäns uttag av föräldrapenning, antal nettodagar
- Kvinnor och mäns uttag av tillfällig föräldrapenning för vård av barn, antal nettodagar
- Kvinnors och mäns ohälsotal i dagar
- Kvinnor och mäns sjukpenningtal i dagar
- Antal anmälda misshandelsbrott mot barn 0–17 år fördelat på plats och kön
- Antal anmälda misshandelsbrott mot barn 0–17 år efter relation till förövaren, fördelat på plats och kön
- Antal anmälda misshandelsbrott över 18 år, fördelat på plats och kön
- Antal anmälda misshandelsbrott över 18 år efter relation till förövaren, fördelat på plats och kön
- Antal anmälda misshandelsbrott (inklusive grov), fördelat på ålder och kön

Genomförande och uppföljning

För att följa utvecklingen av länets strategi kommer vi att använda oss av befintliga strukturer och processer. Dessa är, förutom ledningsgruppen och MR-gruppen vid Länsstyrelsen, samhällsrådet samt organisationerna i länet som undertecknat den regionala avsiktsförklaringen. Vidare Länsgruppen mot våld i nära relationer samt slutligen Winnet Dalarna. När det gäller jämställdhetsperspektivet i den regionala utvecklingen sker det i nära samarbete mellan Region Dalarna och Länsstyrelsen samt inom Winnet Dalarna.

Samhällsrådet

Samhällsrådet, som bildades 2009, ansvarar för den övergripande koordineringen av länets arbete för social hållbarhet samt ett säkrare och tryggare Dalarna. I Samhällsrådet Dalarna ingår ledningarna för Landstinget Dalarna, Polismyndigheten Dalarna, Region Dalarna och Länsstyrelsen. I Samhällsrådet hanteras frågor som rör organiserad brottslighet, alkohol- och drogproblematik, våld i nära relationer och mänskliga rättigheter.

Organisationerna bakom den regionala avsiktsförklaringen

En gång om året träffas organisationerna som skrivit under den regionala avsiktsförklaringen. Detta sker på initiativ av landshövdingen. Vid träffen görs en avstämning av vad som genomförts under året. Vidare lyfts även behov av utveckling av det fortsatta arbetet i länet vilket kan delegeras till referensgruppen.

De regionala organisationerna har utsett varsin representant till en referensgrupp. Gruppen träffas två till fyra gånger per år för erfarenhetsutbyte, uppföljning av läget i länet samt planering av gemensamma aktiviteter, exempelvis informationsinsatser men även revidering av den regionala avsiktsförklaringen.

Mänskliga rättigheter och folkhälsa

Länsstyrelsen i Dalarna har organiserat sitt arbete med mänskliga rättigheter och folkhälsa i en samlad grupp där det övergripande jämställdhetsarbetet ingår men även specifikt mäns våld mot kvinnor. För att få spridning av arbetet i länet finns också en intern jämställdhetsgrupp. Utvecklingen av arbetet utifrån strategin, såväl det externa som det interna arbetet kommer att följas upp kontinuerligt. Ansvarig för detta är särskilt sakkunnig.

Länsgruppen mot våld i nära relationer

Länsgruppen består av representanter för länets kommuners socialtjänst, högskolan, polismyndigheten, åklagarkammaren, kriminalvården, landstinget, Region Dalarna, migrationsverket, Länsstyrelsen samt frivilliga organisationer, f.n. kvinnojouren, brottsofferjouren och Rädda barnen. Länsstyrelsen är sammankallande. Gemensamt har vi utarbetet en strategi med tillhörande arbetsplan. Arbetet i länet följs upp kontinuerligt vid träffar, vilket sker fyra gånger per år.

Winnet Dalarna

Organisationerna som samarbetar i Winnet Dalarna är fem organisationer - W7, Stiftelsen Minerva och Hedemora näringsliv samt Region Dalarna och Länsstyrelsen.

Målet med samarbetet är att synliggöra kvinnors villkor och öka kvinnors deltagande i regionalpolitiken, för att därmed bidra till den regionala tillväxten.

Referenser

Handlingsplan för jämställd tillväxt – Region Dalarna 2013 http://www.regiondalarna.se/

Kvinnor och män i Dalarna 2014-2016 http://www.lansstyrelsen.se/dalarna

Mot våld i nära relationer, människohandel för sexuella ändamål och prostitution i Dalarnas län – strategi 2011 – 2014 http://www.lansstyrelsen.se/dalarna

Är Dalarna jämställt – en lägesrapport 2013 www.lansstyrelsen.se/dalarna

Bilagor

Bilaga 1 Regional avsiktsförklaring - För ett jämställt Dalarna – 2014–2016